

S. Jožefa Ogulin OT

VITEZI SVETEGA KRIŽA

NEMŠKI VITEŠKI IN KRIŽNIŠKI RED
NA SLOVENSKEM

P. Ivan Salmič

Molitev za beatifikacijo
Božjega služabnika p. Ivana Salmiča

Vsemogočni večni Bog,
svojega služabnika duhovnika Ivana Salmiča
si poklical v križniški red,
da je oznanjal vero mladim srcem,
odrasle vodil h Kristusu
in z vso ljubeznijo pomagal ljudem v vsakršni stiski in potrebi.
Njegovo goreče prizadevanje za zveličanje vseh ljudi
in njegova življenjska daritev vse do prelitja krvi
naj nam bo vzor hoje za Kristusom,
po poti križa, ki nas vodi k Tebi.
Prosimo te,
usliši naše zaupne prošnje za njegovo beatifikacijo,
da bo njegov zgled iz nebes
še bolj svetil našemu narodu na poti k tebi.
Po Kristusu, našem Gospodu. Amen.

Oče naš ... Zdrava Marija ... Slava Očetu ...

*Morebitna uslišanja sporočite na naslov:
Škofija Novo mesto, p. p. 182, 8000 Novo mesto*
Imprimatur: novomeški škof dr. Andrej Saje
št. 238/24, Novo mesto, 9. maja 2024

S. Jožefa Ogulin OT

VITEZI SVETEGA KRIŽA

NEMŠKI VITEŠKI IN KRIŽNIŠKI RED
NA SLOVENSKEM

Na praznik svetega Jurija, 23. aprila

Ljubljana, 2024

Jožefa Ogulin OT

VITEZI SVETEGA KRIŽA

NEMŠKI VITEŠKI IN KRIŽNIŠKI RED NA SLOVENSKEM

© 2024 Salve d. o. o. Ljubljana

Avtorica: Jožefa Ogulin OT

Strokovni pregled: dr. Bogdan Kolar SDB, dr. Tamara Griesser Pečar

Jezikovni pregled: dr. Katarina Rigler Šilc

Fotografije: Arhiv križniške province na Slovenskem, osebni arhivi in drugi viri,
ki so navedeni ob koncu knjige

Fotografija na naslovnici: Podoba p. Petra Riglerja OT

Oblikovanje in priprava za tisk: Salve d. o. o. Ljubljana (P. Belak)

Direktor založbe: Gašper Berčič

Vodja programskega sveta: Andrej Baligač SDB

Izdala in založila: Salve d. o. o. Ljubljana

Izdaja: Prva

Naklada: 500 izvodov

Ljubljana, 2024

Tiskano v Sloveniji

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-788.4(497.4)(091)

OGULIN, Jožefa

Vitezi svetega križa : nemški viteški in križniški red na Slovenskem / Jožefa Ogulin ;
[fotografije arhiv križniške province na Slovenskem, osebni arhivi in drugi viri,
ki so navedeni ob koncu knjige]. - 1. izd. - Ljubljana : Salve, 2024

ISBN 978-961-289-213-5 (trda vezava)

ISBN 978-961-289-212-8 (mehka vezava)

COBISS.SI-ID 189871363

-

Vse pravice pridržane. Brez pisnega dovoljenja založbe je prepovedano reproduciranje, distribucija, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, skupaj s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki, v okviru določil Zakona o avtorski in sorodnih pravicah.

Veliki mojster p. mag. Frank Bayard OT, Dunaj

POSVETILO

Knjigo *Vitezi Svetega Križa – Nemški viteški in križniški red na Slovenskem* posvečam Božjemu služabniku p. Petru Riglerju ob 150. obletnici njegove blažene smrti ter njegovim slovenskim duhovnim sinovom, desetim mučencem 20. stoletja, zlasti kandidatu za proglašitev k blaženim: Božjemu služabniku p. Ivanu Salmiču, kaplanu v Vinici.

Widmung

Križniški red in Slowenien widmet das Buch *Vitezi Svetega Križa dem Diener Gottes*, P. Peter Rigler zum 150-Jubiläumsjahr seines seligen Todes und seinen slowenischen geistlichen Söhnen, den 10 Märtyrern des 20. Jahrhunderts, vor allem dem Kandidaten für das Seligsprechungsverfahren, dem Diener Gottes P. Ivan Salmič, Kaplan in Vinica.

S. Jožefa Ogulin

KAZALO

POSVETILO	7
OKRAJŠAVE IN KRATICE	14
MANJ ZNANI IZRAZI	15
KNJIGI NA POT	17
PREDGOVOR	20
1. Ustanovitev nemškega viteškega reda	25
1.1 Nastanek reda, razcvet in njegov upad	25
1.1.1 Pomembni voditelji nemškega viteškega reda	27
1.1.2 Neodvisna redovna država Prusija	29
1.1.3 Čas nazadovanja od 14. do 16. stoletja	30
1.1.4 Konec redovne države	30
1.1.5 Čas reformacije	32
1.1.6 V boju proti Turkom	33
1.1.7 Mergentheim – redovno semenišče za duhovnike	33
1.1.8 Napoleonova ukinitve reda	34
1.1.9 Novi začetek – ponovna ustanovitev reda v cesarski državi Avstriji ...	34
1.1.10 Veliki mojster nadvojvoda Maksimilijan (1835–1863)	35
2. Prihod reda na Slovensko	37
2.1 Slovenske viteške komende, špitali in šole	38
2.2 Križniške viteške komende	38
2.3 Komtur ali pozneje upravitelj križniške viteške komende	39
2.4 Blagoslov viteškega meča	41
2.5 Duhovnost viteškega reda	41
2.6 Redovni špitali ob komendah in v redovnih župnijah	43
2.7 Šole ob komendah in v redovnih župnijah	44
3. Slovenski balijski duhovniki	45
3.1 Peter Dajnko (1787–1873)	45
3.2 Dajnko kot jezikoslovec in nabožni pisatelj	46
3.3 Anton Aleš (1832–1900)	46

3.4 Daniel Terček in drugi duhovniki nemškega viteškega reda	47
3.5 Sprejem kandidata v noviciat	48
3.5.1 Kandidat za brata duhovnika	48
3.5.2 Kandidat za brata viteza	50
3.6 Balijski duhovniki in redovne zaobljube	51
3.7 Prizadevanje reda za slovenske »kranjske« duhovnike	52
3.8 Vizitacije upraviteljev komend, komend in redovnih župnij	52
4. Ustanoviteljsko delo p. Petra Riglerja	57
4.1 Mladost p. Petra Pavla Riglerja	57
4.2 Rigler postane duhovnik, spiritual in profesor moralke	57
4.3 Riglerjev vstop v nemški viteški red	59
4.4 Peter Rigler kot duhovni voditelj sester	60
4.5 Peter Rigler kot ustanovitelj duhovniških konventov	62
4.6 Riglerjevo oznanjevanje in kateheza	64
4.7 Riglerjeva smrt	64
4.8 P. Peter Rigler, Božji služabnik	65
5. Duhovnost reda po Riglerjevih Pravilih	71
5.1 Marijanska razsežnost nemškega viteškega in križniškega reda	71
5.2 Duhovnost bratov križniškega reda	73
5.3 Naloge in dejavnosti bratov križniškega reda	75
5.4 Duhovnost sester križniškega reda	76
5.5 Naloge sester križniškega reda	78
6. Konvent Križanke v Ljubljani od leta 1896/97	81
6.1 Nujnost nastanka samostojnega slovenskega vzgojnega zavoda	81
6.2 Prošnja za ljubljansko podružnico češkega konventa Opava	82
6.3 Odnos med obema konventoma	83
6.4 Otvoritev konventa v Ljubljani	84
7. Redovna bolnišnica v Ormožu leta 1898	85
7.1 Priprava na otvoritev bolnišnice	86
7.2 Ustanovna listina bolnišnice	87
7.3 Delovanje bolnišnice do leta 1918	89
7.4 Delovanje bolnišnice v času Kraljevine SHS	90
7.5 Delovanje bolnišnice Ormož med drugo svetovno vojno	91

S. Jožefa Ogulin OT

VITEZI SVETEGA KRIŽA

**NEMŠKI VITEŠKI IN KRIŽNIŠKI RED
NA SLOVENSKEM**

11.4 Ločenost Cerkve od države	133
11.5 Redovniki in duhovniki v zaporih	133
11.6 Cirilmetodijsko društvo slovenskih duhovnikov – CMD	134
11.7 Nacionalizacija cerkvenega in redovnega premoženja	135
11.8 Dušno pastirstvo in karitativna dejavnost v tem času	136
11.9 Revolucionarno hujskaštvo zoper vero in Cerkev	137
11.10 Izstop sester iz redovne skupnosti	137
12. Čas od leta 1962 do 1975	139
12.1 Politično in gospodarsko dogajanje v družbi, Cerkvi in redu	139
12.2 Molitev in delo bratov in sester za duhovne poklice	140
12.3 Sestrsko hiško pri Veliki Nedelji (1949)	140
12.4 Sestre iz Križank na Novi trg, Ljubljana (1949)	140
12.5 Duhovni poklici bratov in sester	141
12.6 Ustanovitev hiše bratov na Šišenski v Ljubljani (1970)	142
12.7 Ustanovitev sestrsko hiše v Ljutomeru (1962)	142
12.8 Ustanovitev sestrsko hiše na Ptuj (1972)	143
12.9 Nakup sestrsko stanovanja v Ormožu (1972)	144
13. Čas od leta 1975 do 2022	145
13.1 Gospodarski in politični položaj družbe in reda	145
13.2 Sveto leto odrešenja in nove svete maše	146
13.3 Bolezen in smrt s. M. Elizabete Dobrun OT	146
13.4 Redovne župnije in župnišča	147
13.5 Kateheza kot pomembno poslanstvo upokojenih sester	147
13.6 Sestrsko hiše v letih od 1975 do 2022	148
13.7 Denacionalizacijski postopki danes	148
13.8 Število bratov in sester leta 1975 in danes	148
13.9 Postopek za beatifikacijo mučencev 20. stoletja	149
13.10 Povojno vodstvo slovenske redovne province	151
13.10.1 P. Leon Leopold Božič, povojni prior (1949–1982)	151
13.10.2 S. M. Elizabeta (Uršula) Dobrun, provincialna prednica od 1958 do 1971	152
14. Pogled v prihodnost	158
14.1 Redu priključene župnije	158
14.2 Bratje križniškega reda skozi 800 let	158

14.3 Civilni sodelavci in familiarji	159
14.4 Križniške sestre	159
15. Patri in bratje križniškega reda	161
15.1 Seznam patrov in bratov križniškega reda	161
15.2 Življenjepisi patrov	168
<i>P. Valerijan Janez Učak, prior (1921–1949)</i>	168
<i>P. dr. teol. in ing. agr. Stanislav Dostal (1872–1949)</i>	173
<i>P. Rajner Mihael Erklavec (1893–1944)</i>	174
<i>P. Ivan Anton Salmič, Božji služabnik (1914–1943)</i>	176
<i>P. Anzelm Polak (1883–1942)</i>	182
<i>P. Gregor Jožef Cerar (1882–1964)</i>	184
<i>P. Ciril Alojzij Lekšan (1894–1956)</i>	188
<i>P. Gvido Johann Krisch (1883–1941)</i>	190
<i>P. Kazimir Kosobud (1867–1930)</i>	191
<i>P. Norbert Valter Klement (1910–1942)</i>	191
<i>P. Pavlin Jožef Bitnar (1883–1962)</i>	196
<i>P. Alfonz Anton Klemenčič (1900–1968)</i>	201
<i>P. Jože Ivan Šavora (1908–1971)</i>	210
<i>P. Remigij Jereb (1891–1982)</i>	217
<i>P. Pavel Jože Verderber (1913–1979)</i>	218
<i>P. dr. Vincenc Stanislav Bevk (1912–1980)</i>	220
<i>P. Lojze Jože Žabkar (1910–1983)</i>	225
<i>P. Modest Ludvik Golia (1916–1969)</i>	239
<i>P. Bogomir Kocjan, prior (1917–2003)</i>	242
<i>P. Metod Jože Krajnc (1914–1994)</i>	245
<i>P. Ladislav Jožef Gorenc (1918–1996)</i>	248
15.3 Člani križniškega reda od leta 2012 do danes	249
<i>P. Anton Košar (1950–2012)</i>	249
<i>P. Janko Štampar (1950–2023), prior od leta 2003 do 2023</i>	251
<i>P. Drago Avsenak (1949): Moj življenjepis</i>	254
<i>P. Albin Žnidarič (1951): Moj življenjepis</i>	257
<i>P. Boštjan Kotar (1979): Moj življenjepis</i>	259
<i>Br. dr. Ivica Križ (1974): Moj življenjepis</i>	262
16. Sestre križniškega reda	265
16.1 Seznam sester križniškega reda	265
16.2 Življenjepisi sester	272
<i>S. M. Doroteja Angela Vernik, provincialna prednica (1910–1996)</i>	272
<i>S. M. Kanizija Frančiška Trojner (1908–1972)</i>	274
<i>S. Veronika Marija Tušek, hišna prednica (1909–1993)</i>	276

<i>S. M. Lavrencija Julijana Pignar, provincialna prednica (1913–2004)</i>	278
<i>S. M. Zofija Rozalija Vidovič, hišna prednica (1917–2011)</i>	280
<i>S. Mirjam Ana Belaj (1943): Moj življenjepis</i>	284
<i>S. M. Jožefa Silvestra Ogulin (1953): Moj življenjepis</i>	287
SKLEP	291
ZUSAMMENFASSUNG	293
VIRI IN LITERATURA	300
NAMESTO KAZALA SLIK	303

OKRAJŠAVE IN KRATICE

AS ali ARS – Arhiv Republike Slovenije

CMD – Cirilmetodijsko društvo

DJ – Družba Jezusova, jezuiti

FLRJ – Federativna ljudska republika Jugoslavija

KA – *Katoliška akcija*

KR – križniški red

MD – *Marijina družba*

MK – *Marijina kongregacija*

NOB, NOP – Narodnoosvobodilni boj, pokret

NŠAL – Nadškofijski arhiv Ljubljana

NUK – Narodna univerzitetna knjižnica Ljubljana

OF – Osvobodilna fronta

OT – Ordo Teutonicus – križniški red

OZNA – Oddelek za zaščito naroda

SBL – Slovenski biografski leksikon

SNOS – Slovenski narodnoosvobodilni svet

Sporočila – Sporočila slovenskih škofij

UDBA – Uprava državne varnosti (srbohrvaško: Uprava državne bezbednosti)

ZČ – Zgodovinski časopis

KNJIGI NA POT

V zadnjih petdesetih letih se je križniški red Slovincem predstavil z različnimi krajšimi publikacijami, zlasti ob 750-letnici redovne pražupnije Velika Nedelja in ob 800-letnici križniškega reda. Namen je bil, da ga ljudje spoznajo in da turisti iz naših starodavnih cerkva v svet ponesejo glas o križniškem redu. Nekoliko manj so te publikacije upoštevale župnijske cerkve v Beli krajini, ki imajo veliko podružnic. Te so pogosto služile številnim ljudem, zlasti ženskam z otroki, da so se za njihovimi obzidji skrili pred nevarnostjo Turkov. Leta 2010 je bila s knjižico *Križniški red* ta pomanjkljivost odpravljena.

Predstavljam vam knjigo kot zgodovino reda skozi 800 let z začetkom viteških komend. Takrat je bila njihova poglobljena dejavnost obramba pred Turki, Kruci in Ogri na Štajerskem ter v Beli krajini. Za nas so zlasti pomembne v arhivu odkrite karitativne in izobraževalne dejavnosti viteških komend na Slovenskem. Delo predstavlja pomembne duhovnike našega reda iz časov vitezov, med katere zagotovo sodi Peter Dajnko, dekan Velike Nedelje. Knjiga vsebuje vso davno zgodovino, ki so jo naši redovni zgodovinarji: p. dr. Marian Tumler OT, p. dr. Ulrich Gasser OT in s. dr. Erentraud Gruber OT ter drugi zapisali že v prejšnjem stoletju. Doslej v slovenskem jeziku še ni bila dostopna. Posebno mesto namenjamo redovnemu prenovitelju in ustanovitelju p. Petru Riglerju, ki je ustanovil samostane za patre, sestre in dekleta ter vzgojne zavode za mladino in redovne poklice. Prikazan je tudi njegov način oznanjevanja, evangelizacije mladih in pridobivanja verskega znanja za vse ljudi. S prenovo samostanov za današnji čas je postavil trdne in resnične temelje za nove redovne province, ki so z razpadom Avstro-Ogrske monarhije postale samostojne. Leta 1918 je nastala slovenska redovna provinca kot provinca bratov in sester križniškega reda in ne več kot balija nemškega viteškega reda.

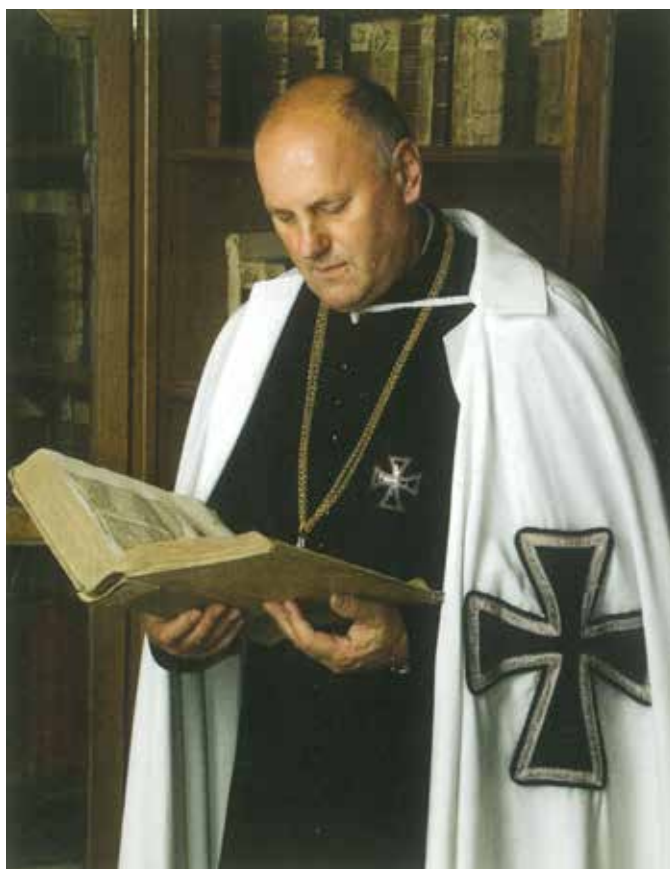
Knjiga vsebuje oris nastanka konventa Križanke v Ljubljani, redovne bolnišnice v Ormožu, hiralnic v Muretincih in v Metliki, *Vajeniškega*

doma v Ljubljani in Marijinih družb v redovnih župnijah. V njej so življenjepisi vseh slovenskih križniških patrov, tudi mučencev 20. stoletja, seznam bratov laikov, seznam vseh sester in življenjepisi sestrskih predstojnic. Predstavljeno je življenje reda po drugi svetovni vojni, politično in gospodarsko dogajanje v državi, Cerkvi in redu po obdobjih nastanka sestrskih postojank in njihovih ukinitvev vse do danes. Naj nam zapis dogodkov osveži spomin na preteklo dogajanje in nudi nova spoznanja za danes in jutri.

Na koncu se avtorici knjige, s. Jožefi Ogulin, in vsem, ki so ji pri tem delu pomagali in stali toliko let zvesto ob strani, za opravljeno delo zapisa zgodovine reda slovenske province bratov in sester križniškega reda prav iz srca zahvaljujem. Bralcem pa želim, da bi se z veseljem poglobili v več kot 800-letno zgodovino našega reda.

P. Janko Štampar OT, prior

Prior p. Janko Štampar,
Križniki v Sloveniji, str. 8

PREDGOVOR

O znamenju, pomenu in vrednotenju Svetega Križa¹ je ljudem današnjega potrošniškega časa na prikupen način silno težko pripovedovati, zato se mi zdi primerno, da se vsak od nas pusti v sveti tihoti sam pred njim nagovoriti. V ta namen je morda zame ali zate najprej potrebno, da umolknem, postojim, poklekнем in se v sveto znamenje odrešenja z vso ljubeznijo zazrem; da čisto osebno razmišljam o njegovem pomenu, skrivnosti in njegovem veličastju. Menim, da mi bo mogoče vsaj deloma razumeti te plemenite viteze, ki so vzeli beli redovni plašč s črnim križem in se odpravili na pot za Križanim, da ga branijo v njegovih revežih tega sveta in v udih Katoliške Cerkve. Odšli so govoreč s svetim Pavlom: »Meni pa Bog ne daj, da bi se hvalil, razen s Križem našega Gospoda Jezusa Kristusa, po katerem je bil svet križan zame in jaz svetu« (Gal 6,14).

1. Najprej naj predstavim čisto navaden »zemeljski« križ, ki je sestavljen iz vodoravne in navpične črte; križ, ki ga more ponazoriti človeško telo, ali pa le križ, ki ga predstavlja moja bolezen, moje trpljenje ali celo moj strah pred neizogibno smrtjo ... Vsi ti »križi« mene in vse druge ljudi begajo, nam povzročajo strahove; pamet pa nam pravi, da je o tem, kot koristnem in smiselnem, nespametno govoriti, saj pravi tudi apostol Pavel: »Judje zahtevajo znamenja, Grki iščejo modrost, mi pa oznanjamo križanega Mesija, ki je Judom v spotiko, poganom norost« (1 Kor 1,22–23).
2. Ko pa so Judje v mojem in našem imenu, zaradi naših grehov in grehov vsega sveta, z žebli **pribili na Križ Jezusa**, človeka in

1 Zaradi pomena *Jezusovega Križa* za našo redovno skupnost besedo *Križ* kot znamenje Jezusovega trpljenja zapisujemo z veliko začetnico, naše človeške križe pa z malo začetnico (opomba avtorice).

Boga, da je na njem trpel in umrl, je to znamenje posvečeno z Njegovo krvjo. Na sveti les Križa se je dal pribiti z našimi žebli, ko je bil za nas nepokorne »pokoren do smrti, smrti na Križu« (Flp 2,8). Ker je svojo Božjo naravo in osebo spojil ali skril v svoji človeškosti, da jo je bilo mogoče gledati in videti le v veri, je za ves svet dosegel popolno izničenje ali »kenosis« svoje božanskosti, čeprav je še vedno bil in ostal večni Božji Sin. Bog Oče namreč »ni prizanesel lastnemu Sinu, ampak ga je dal za nas vse« (Rimlj 8,32). Kristus Jezus je svojo Božjo naravo odel v podobo hlapca, da bi se mogel tako približati vsakemu človeku, a Bog Oče »ga je povzdignil nad vse in mu dal ime nad vsemi imeni« (Flp 2,5), da bi se pred njim pripognilo vsako koleno in vsak jezik priznal, da je Križani Gospod vsega stvarstva« (Flp 2,11). Edino v njem imamo »odrešenje in odpuščanje grehov« (Kol 1,14), edini on nas odrešuje od »del mesa« (Gal 5,20), ki nas usužnjujejo zaradi neodrešenosti vsega stvarstva. Po veri vanj »smo rešeni z milostjo in njegovo ljubeznivo naklonjenostjo« (Ef 2,8–10), da lahko po Svetem Križu Gospoda Jezusa dosežemo »spravo z Bogom« (2 Kor 5,20). A Sveti Križ dobi svojo slavo v Jezusu, »ki je za naše grehe umrl, bil pokopan in tretji dan vstal od mrtvih« (1 Kor 15,3). Zato za nas Sveti Križ ni zgolj spomin na Jezusovo smrt, ampak pomeni zmagoslavje nad grehom, trpljenjem in smrtjo.

3. Sveti Križ je najvišje in najvidnejše odrešenjsko **znamenje Jezusovih apostolov**. Na klic, ki ga je Jezus izrazil vsakemu od njih posebej, naj hodijo za njim, so se z veseljem odzvali, ga poslušali, strmeli nad njegovimi čudeži, z njim jedli in pili, »da so postali priče njegovega vstajenja« (Apd 1,22). Slišali so: »Če hoče kdo iti za menoj, naj se odpove sebi in vzame vsak dan svoj križ in hodi za menoj« (Lk 9,23). Jezus učencu ne naroča, naj nosi oziroma posnema Jezusov Križ, ampak naj nosi svojega za Jezusom in skupaj z Jezusom. Tako bo na svojem telesu nosil Jezusovo umiranje (2 Kor 4,2) in hkrati bo to v bolečini apostola rojevalo nove kristjane (prim. Gal 4,19). Tako bodo skupaj

- z Jezusom »pili kelih« (Mr 10,38) trpljenja ali daritve svojega življenja za resnico veselega oznanila.
4. Sveti Jezusov Križ na poseben način nosijo **mučenci ali pričevalci** za evangelij. V različnih življenjskih preizkušnjah nevernega sveta se niso odpovedali veri v Križanega in Vstalega, ampak so se podali »v duhovni boj: prepasani okoli ledij z resnico, oblečeni v oklep pravičnosti, obuti s pripravljenostjo za evangelij miru, [...] s ščitom vere, čelado odrešenja in mečem Duha, ki je Božja beseda, [...] z molitvami in srčnostjo« (Ef 6,14–20). Tako bodo na sebi uresničili Jezusovo umiranje in dali svoja telesa za evangelij miru ter prejeli »krst krvi« v dokončni pokorščini svoje vere. Njihovo trpljenje je trpljenje za evangelij skupaj s Kristusom, a je hkrati tudi Kristusovo trpljenje za Cerkev v telesih mučencev in apostolov Cerkve. Tudi med vitezi našega reda so bili številni in neomajni mučenci za vero in križanega Kristusa, pa če jih Cerkev ima na svojem seznamu kandidatov za kanonizacijo ali pa tudi ne.
 5. Sveti Križ sprejmejo in nosijo za Jezusom tudi **krščanski menihi**, ki jih Jezus kliče, da v svojem življenju uresničijo evangeljske svete uboštva, pokorščine in neoženjenosti zaradi Božjega kraljestva. Tudi njim je Jezus naročil, naj hodijo za njim in nosijo vsak dan svoj križ (prim. Lk 9,23). Na svoj način življenja v odličnosti posnemajo zgled svojega Učitelja, ki je v zgled radikalnega uboštva zamenjal nebesa z jaslami v hlevu, ki ni imel na zemlji nič svojega, ki je sprejel trdoto križa za svoje odrešensko orodje, ki je sprejel Očetovo voljo, osamljenost in zapuščenost od Očeta in vsega sveta na Svetem Križu. Evangeljske svete so sprejeli menihi in vitezi, da bi uresničili Božji klic k resničnemu uboštvu v duhovno in materialno dobro družbe svojega časa in vsega človeškega rodu.
 6. Pri svetem krstu so vsi **novokrščenci**, zlasti odrasli katehumeni, prejeli na čelo znamenje Svetega Križa. Odrasli ga bodo nosili v neverni svet in pričali za svetost življenja, trpljenja in smrti. Vsa ta dogajanja imajo le v luči Jezusovega trpljenja in vstajenja

svoj najvišji in končni smisel, »da na svojem mesu dopolnjujejo, kar manjka Kristusovim bridkostim, in to v prid njegovemu telesu, ki je Cerkev« (Kol 1,24). Njihova naloga bo: »Veseliti se s tistimi, ki se veselijo, in jokati s tistimi, ki jočejo, [...] da se prilagajajo skromnim, se nimajo za pametne v svojih očeh, [...] nikomur ne vračajo hudega s hudim, ampak skušajo skrbeti za dobro in živeti z vsemi ljudmi v miru« (Rimlj 12,15–18). Še več: »Če je tvoj sovražnik lačen, mu daj jesti; če je žejen, mu daj piti; če boš namreč tako delal, boš sipal žarečega oglja na njegovo glavo« (Rimlj 12,20). Kristusova ljubezen je večna in nas od nje ne more ločiti »ne smrt ne življenje, ne angeli ne poglavarstva, ne sedanost ne prihodnost, ne moči, ne visokost ne globokost ne kakršna koli druga stvar« (Rimlj 8,38–39). Apostol Peter naroča prvim kristjanom: »Bodite složni, sočutni, ljubite brate, bodite usmiljeni in ponižni. Ne vračajte hudega za hudo in ne sramotite tistega, ki vas sramoti. Nasprotno, blagoslavlajte, ker ste poklicni v to, da bi bili deležni blagoslova«.

7. Redovno **geslo pomagati in zdraviti** nam zaradi Kristusovega Svetega Križa nudi osebno spodbudo, da bomo tudi danes naredili vse, kar je potrebno, da današnja družba ne bo prisiljena izvajati splavov in evtanazije in ne bo povzročala umetne in nasilne smrti, ampak bo skrbela za čim bolj kvalitetno življenje do človekove naravne smrti. Ta način pomoči ter potrpežljivega prizadevanja in skrbi za življenje človeka in vsega stvarstva ravnano tako predstavlja trpljenje skupaj s Kristusom.
8. V Svetem Križu je **zmagoslavje vstajenja**. Ko se Jezus prikaže učencem, jim prinese mir (prim. Jn 20,19–21); velikonočni mir in veselje. Pokaže jim roke in noge, na katerih so sledovi njegovih ran, ran s Svetega Križa. To so sedaj povečane Jezusove rane, ker so nujno povezane s križem velikega petka. »Po njegovih ranah ste bili ozdravljeni« (1 Pet 2,24). Na Jezusovih znamenjih ran se apostoli prepričajo o resničnosti Jezusa, križanega in vstalega. Apostoli in mi skupaj z njimi moramo tudi po poti dvoma priti do trdnega prepričanja v resničnost Jezu-

sovega vstajenja, kajti brez vere v vstajenje padeta naša vera in naše zaupanje v Gospoda. »Če pa Kristus ni bil obujen, je prazna vaša vera, [...] če samo zaradi tega življenja zaupamo v Kristusa, smo od vseh ljudi najbolj pomilovanja vredni« (1 Kor 15,17–19). A še vedno nam ostaja križ kot sveto in svetlo znamenje na poti naše osebne vere. Križ nam pomeni luč v naši temi, moč v našem omahovanju, resnico v vseh utvarah sveta in upanje, ki nam ga po zakramentih Cerkve in po vseh milostih Svetega Duha ponuja naš Gospod Jezus, ki je bil za nas križan in od Očeta obujen od mrtvih.

Podoba Križanega v romarski cerkvi sv. Wolfganga na Salzburškem, »Ecce homo« von Meinrad Guggenbichler iz leta 1706

